

POBL VREIZH

GENVER 1980
NIV. 119

4^L

**BOTADEG
LABOURERIEN
VREIZH**

**AN UDB DORN-HA-DORN
GANT AR BEISANTED
DA STOURM**

*
POULL SEC'H NIV.3 E PORZH BREST

Bugale Diwan tro-dro d'o gwezenn Nedeleg.

HARPIT POBL VREIZH

KRP 2746-79 ROAZON
CCP RENNES

8e listennad

J.-P. Fouillé, Montargis (45) ...	20,00
P. Fourel, Brest ...	20,00
C. Le Couls, Tregastel ...	60,00
J. Martini, St Servan ...	20,00
R. Guervenou, Dieppe (76) ...	20,00
C. Gouriou, Lamballe ...	20,00
Yvon P., Plouvian ...	10,00
M. Catherine, Naoned ...	20,00
P. Rhun, St Herblain ...	20,00
Y.-C. Veillard, Roazon ...	60,00
Pierre J., Brieg ...	20,00
G. Kerouanton, Kemperle ...	10,00
A. Kervern, Brest ...	20,00
R. Leprohon, Brest ...	10,00
Pierre Le B., Douarnenes ...	20,00
Patrick C., Le Chesnay (78) ...	20,00
L. Bodivit, Pleuven ...	20,00
C. Hélias, Rouen (76) ...	10,00
J. Guégan, Gwidel ...	60,00
Y.-E. Plourin, Brest ...	20,00
G. Le Marrec, Biscarosse (40) ...	20,00
M.-T. Pichon, Douarnenes ...	10,00
R. Geleoc, Le Blanc-Mesnil (93) ...	60,00
Y. ha Y. Daumer, Brest ...	40,00
J.-J. Quemener, Grenoble (38) ...	20,00
B. Le Lous, Plouared ...	20,00
Y. Jardin, Douarnenes ...	20,00
D. Dolle, Kamorzh ...	20,00
Y. Donguy, St Briag ...	20,00
E. Locker, Mauvezin (32) ...	20,00
J. Bleunven, Plabenneg ...	100,00

830,00

Diwar al listennadou all ... 3029,00

War-un-dro ... 3859,00

Ema Nedeleg o tostaad... Abalamour da se eo martese eo savet uhel mat er mis-mañ bern ar pezhioù 10L, peogwir ez eus 83 anehe. Trugarez vras d'an unan ha tregont a brofourion...

A-benn pewar mis ahann-mañ e vo klostet ar roll-mañ. Daoust hag-eñv e vo trawalc'h, gant ho tonesonoù ingalet war 12 mis, ewid paeañ UN niverenn eus POBL VREIZH ! N'eo ket sur, rag n'eus ket hanw eus digresk war an traou er mareoù-mañ, ar c'hontrel an heni eo !

Lennerion ha komanterion ger, NA LESOMP KET POBL VREIZH DA GOUZAN ETRE DAOUARN AN « TRUST » HERSANT ! Ganeoc'h-c'hwi eo e chom ho kelaouenn vrezhoneg en he sav. Bezomp war ewezh !

Ema Nedeleg o tostaad... D'ar mare m'eo savet ar pennad-mañ ataw da vihannañ. Rag, pa en em gavo POBL VREIZH ganeoc'h, e vo aet hebiou. Bez e c'hellomp memestra hetin deoc'h oll beb a Nedeleg laouen. Hag iwe beb a vloawezh mad ewid ar bloaz 1980, 366 deiz ennañ : deoc'h oll eta, 366 dewezh a eürusted, a lewenez, a nerzh-kalon, en desped d'an trubuilhoù ha d'ar c'houmoul du : n'eo ket digoumoul oabl Breizh, nag oabl bro ebed moarvad...

Ra vo ar bloawezh 1980 ur bloawezh mad war hent an emrenerezh ha war hent ar sossialism dezañ ur stumm denel ha laouen !

Pobl Vreizh

Ti-Moullerezh « Iroise »
29200 Brest

Renner ar gelaouenn
Fañch Morvanneou C.P.P.A. 50.091
1700 skwerenn

POUR VIVRE ET TRAVAILLER EN BRETAGNE...

Ne gavan ket plijus...

Ne gavan ket plijus gwelet rannadegoù ar breizh
O redad d'ar c'hervon
Da wezhañ a nerzh ha frankes a buhez
D'ar mañ-hes a gouezh

Je n'ai pas de plaisir à voir la jeunesse de mon pays
Comme vers les vallées
Pour s'entraider au force et au talent
Au travail qui se meurt d'elle

Angela Duval

1980

GOUEVE

seul	6	13	20	27
leuz	7	14	21	28
trouezh	1	8	15	22
trouezh	2	9	16	23
trouezh	3	10	17	24
trouezh	4	11	18	25
trouezh	5	12	19	26

EOST

dimanche	3	10	17	24	31
lundi	4	11	18	25	
mardi	5	12	19	26	
mercredi	6	13	20	27	
jeudi	7	14	21	28	
vendredi	1	8	15	22	29
samedi	2	9	16	23	30

...IL FAUT DECIDER EN BRETAGNE !..

UDB

Pell zo eo deuet er-maes almanac'h an UDB 1980 : 16L an tamm. Skrivañ d'an UDB.

CAFÉ DES MOUETTES TAVARN AR SKREWED

Guinness diwar ar waskeres

Porzh a goñvers

BREST

Tél. 44.33.21

KOMANANTOÙ

P	boutin : 40 L	V
O	skoaz : 60 L	R
B	pe ouzhpenn	E
L	KRP ROAZON	I
	2746-79	Z
	C.C.P. RENNES	H

Komanantit d'ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn

Pobl Vreizh (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREST-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

a gass e gomanant

Boutin : 40 L (1)

Skoaz : 60 L pe ouzhpenn (1)

Estrenvro : 60 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant

dre chekenn-bost (1)

dre vandat-lizher (1)

dre chekenn-vank (1)

CCP RENNES 2746-79

* da verkañ dre red war ho kolo-lizher

POULL SEC'H NIV. 3 E PORZH BREST...

Newez so eo bet pedet Pobl Vreizh d'un « daol-grenn » (pe d'ur gonferañ-wask), pedet gant ar sindikad CGT hag an UGICT (Union Générale des Ingénieurs, Cadres et Techniciens) diasezet en AFO, Brest. D'ar 6 a vis Kerzu e oa...

Anavezet mas eo e Brest an AFO (Ateliers Français de l'Ouest), ur santier rapariñ-batimañchoù bras.

Deuet eo ar « c'hris » d'ober e reus e-barzh an AFO iwe : ma oa 829 a dud o labourad enno e 1975, n'eus kén, e fin ar bloaz 1979, 'med 680 : un tamm braw a zigresk. N'eus bet ambochet den ebed e Brest ; ewid ar « sternioù » (cadres), ez eus bet ambochet unan bennag, mes heni ebed eus Brest : eus Dieppe pe An Havr eo deuet ar re a zo bet ambochet ; n'eus ket bet kemeret « stern » ebed e-touesk ar 10050 a dud dilabour a gaver hiziw an deiz e korn-bro Brest...

Ker eo koustet da Vrestis ar poull sec'h niv. 3, ma c'hellje petrolierien 500 000 a donennoù bezañ kempennet ennañ. Mad eo Brestis da baeañ, mes plass-labour ebed war wel. Ha koulskoude, nag a baotred yaouank o tont er maes eus ar skollajoù teknik, IUT-où hag all. Petra e

teskont enno ? Meur a dra, ha dreist-toll ar vicher « tud dilabour »...

Bez o deus an AFO subvañsionoù e-leizh koulskoude, tud da zont war sikour, kusulierien war ar vicher, h.a. Ha pa soñjer e vez roet 2.500.000 a lurioù kozh gant ar « Rannvro », pa vez krouet ur plass-labour...

Meur a dra a weler o vont a-dreus e-barzh an AFO. Bez e weler muioc'h-mui a labourerien o tont enno, ewid ar « seson », hag int lew goude-se, da lec'h all... Bet zo bet un añtrepris eus Rouen (Lozai), deuet d'ober labourioù war an NATICINA, ha pa oa micherourien an AFO en hanter-dilabour. An dud-se o tont eus an diavaes, e c'hell degouezoud darvoudoù grevus ganto (ha gant reoù all), dre ma na ousont ket pere eo kondissionoù ar vicher raparer-batimañchoù.

Abalamour d'an dilabour e teu Renerezh an AFO da vezañ dinec'h-käer, hag alies e tiskan d'an dilabour ewid ober ar pezh a gar. Ema bremañ o klask lakaad un digresk a 13,7% war an ambochidi da zont...

Ne vern penaos, pa vez hanw gant Renerezh an AFO eus 300

plass-labour « krouet », ez eo mad gouzoud ez int bet paeet teir gwech dija gant Brestis, evel Brestis, evel Bretoned hag evel truajidi ar Stad C'hall. An 300 plass-labour-se n'int ket plassoù newez, med re tud o kemer plass tud all o vont kuit.

Ar c'hompagnunezhioù a vez gwelet o tont d'an AFO zo kliented a-viskoazh, bet kavet gant Renerezh Kenwerzhel Brest : ingal e teuont da Vrest, dre ma prisont al labour gwraet amañ. Bez e c'hellfed kaoud fiziañs e-barzh amzer da-zont ar rapariñ-bagoù e Brest, rag plasset mad eo Brest war ar « gartenn », hag ez eo ekipet mad ar c'haeoù. Pa weler stad santieroù all a zo, an dilabour oc'h ober e reus enno, e tleer embann ez eo yac'h stad an traou e AFO Brest, rag labour dreist penn zo amañ abaoe c'hwec'h mis. Ne c'heller ket lavared e vank al labour e Brest, mes war ewezh e ranker chom, rag o klask er ahanomp war boues hor frioù ema pennoù bras an AFO.

R. L'Hostis

AN UDB DORN-HA-DORN GANT

« An dalc'h eo gouzoud hag-eñv e faot deomp kaoud 8000 julod pe 30 000 peisant a-benn 20 vloaz amañ » (e **Penn-ar-Bed**), a zisklêrie newez so kevredad U.D.B. **Goueled Leon**. Ha gwir a lârent. Deus un tu e vez ar beisanted o stourm a-eneb politikerezh ar gouarnamant : 10 000 peisant e **Pondivi** arlene a-eneb an M.C.M. a ziharpe ar re a sav moc'h, 4000 e **Brest** e-pad an hañv ewid afer **Herry**, hag un tamm dre-oll, deus **Bro Naoned** da **Vro Leon**, deus **St-Malo** d'ar **Vro Vigouden**, bec'h, stag a-wechoù, ha stourm da zalc'her al labour-douar bew e Breizh. Deus un tu all, eveljust, ne vez ket gwall sklaer ataw jeu ar sindikajoù labourerien-douar, ne vez ket aes dalc'hmad en em gannañ assambles. Se zo kaos eo red sikour par ma c'hallomp ar beisanted a boagn da zegass sklêrijenn e-barzh ar jeu, ha harpañ gwellañ ma c'hallomp ar strolladoù peisanted adu gant an emsav « kleiz ha Breizh ».

Er pennad-skrid-mañ e vo kaos dreist-oll deus un toullad traoù a zo tre e-kreis stourm peisanted Breizh an dez hiziw hag a stummo an amzer da zont : al labour war ar maes, an douar-labour, gonidegezh al labourerien-douar, ar Marc'had Komun, politikerezh ar gouarnamant hag al lesenn newez war al labour-douar hag an usinoù-boued er vro-mañ. Da lâred eo, ped labourer-douar da chom e Breizh a-benn ar bloawezh 2000 ? Pessort tiegezhioù pe atantoù ? Pessort produioù pe loeneier ? Pessort prisoù ha pessort misoù ewid al labour-douar ? Meur a dra zo bet leset a-gostez, peogwir int bet displeget e lec'h-all pe e vint graet, rag an dra-mañ n'eo ket ur « programm » an

heni eo ! Chom a ra hon P.D.B. (1) un talvoudeg, hag abaoe he deus bet an U.D.B. embannet meur a bennad e-barzh ar c'hasetennoù da resisañ he soñjoù. Setu, dre vras, ar pezh a gen-nigomp ewid **ASSURIN D'UN TROC'HAD PEISANTED UR C'HONIDEGEZH INGAL WAR UN SERTEN TACHENNAD DOUAR** :

- delc'her forzh tud da labourad war ar maes, dre aessaad d'ar re yaouank a c'houlenn chom da zalc'her douar,
- bezañ mestr war an douaroù feur-met ha gwerzhet dre un **OFISS DOU-AROÛ** a rafe da beb heni e lod deus an douaroù newez dileset gant ar beisanted,
- assuriñ d'al labourerien-douar ur **C'HONIDEGEZH** ingal hag a-zoare dre **PRISIOÛ MERKET** beb bloaz, herwez ar **MISOÛ**, hag ewid ur serten **KEMENTAD** produioù,
- dont da vezañ mestr war an oll usinoù-boued e-lec'h e vez trañsformet ha gwerzhet produioù al labour-douar, dre un **OFFISS BOUED HA BEWAÑS** renet gant labourerien-douar, ha dileuridi deus **Assambles Vreizh** ; dehe da lakad trañsformiñ **TOUD** ar produioù, deus ur penn d'egile, a-benn reiñ labour da leizh a dud er lodenn diasez-se deus ekonomiezh hon bro,
- planifiañ (pe steuñvekaad) ar produioù diouzh ar pezh a zo ezom, dre ar prisoù da zimentañ, ha war hiroc'h termen, dre stankaad pe tana-waad ar produioù herwez kont ar marc'had gall, marc'had ar Europ ha marc'had ar bed-oll.

(1) Programme Démocratique Breton

E-gis-se, ha n'eo ket e-gis-all, e vo gallet reneweziñ al labourerien-douar, ha sevel e Breizh ul labour-douar kreñvoc'h, surroc'h ha labourussoc'h, gant ma c'hallo eveljust al labourerien-douar hag al labourerien all dont da vezañ mestr d'an nerzhioù a c'hoari a-eneb dehe, ha mestr d'o zro war an ekonomiezh !

Choas an U.D.B. zo sklaer : **UL LABOUR DOUAR EFEDUS WAR HENT AR SOSSIALISM.**

Daw eo kompren e-barzh un dra : al labour-douar e Breizh zo deut da vezañ ur c'hoariadenn etre daouarn paotred an arc'hant ; se zo kaos ma rae ar barzh **Giscard** deusoutañ « petrol ar Frañs » evel ma ra an Amerikaned un « arm » deus ar bewañs. Ewid ar beisanted, siwazh, n'eo ket braw bezañ **MESTRONIET** evel emaint gant ar c'hapitalism, krec'h ha traoñ, dre gontrajoù (ar re a sav yer) pe heb kontrajoù skrivet (ar re 'ra laezh).

Muioc'h-mui e vez dispartiet peisanted Breizh etre meur a rumm iwe, ha bewaad a ra stourm ar c'hlas-soù etrese. Kreskiñ a ra ar vourc'hien el labour-douar : ma n'int ket re stank, oll o deus tapet lañs er C'hamproù Labour-douar, en aosadurioù ar vicher, er C'hredit ha beteg er sindikajoù. **Gourvenneg**, « peisant-direkteur-jeneral » zo ur skwer deus an dud-se. E-kichen ar beisanted vihan, paour alies, a chom ar gros deus al labourerien-douar amañ gis-mañ ; komz a ra ar **MODEF** en hanw darn deusoute. Med bez' so e Breizh ur rummad all : peisanted yaouankoc'h newez enstalet, ur samm dle war o choug alies, hag a zo prest da stourm (ar Beisanted-Labourerien, lakomp).

Afer Herry : manifestadeg e Brest, mis Gouere 1979

Afer Herry : ar re « damallet » ; e foñs al leurenn, Alfoñs Arzel, pennrener Kampr al Labour-Douar...

AR BEISANTED DA STOURM

N'eo ket ken ha ken bew ar beisanted-se evelkent da stourm, peogwir n'eo ket ken ha ken gwazh o stal. Setu, beteg e diabarzh ar federassioù, e vez bresel etre an daou du : un tu dehoù, kapitalist pe liberal, kama-raded **Debatisse** ha pennoù an F.N.S.E.A. hag un tu all, ruz pe ruz-zoc'h, bodet en-dro da « gomite **Redon** » (F.D.S.E.A. 29, 44, 56, hag a-wechoù 22).

An dra-se a ziskouez a-walc'h pegen pell e vez ar benn bremañ deus ar peisant « na ruz na gwenn », deus al « labourer devod » pe deus « urzh peurbadel ar parkeier »... Ar beisanted, kemeret e-barzh ar Frañs dreist-oll, n'int ket kén med un NIVER BIHAN (war-dro 10% deus ar boblañs-labour) ; e Breizh, e-lec'h hon eus c'hoazh 20% a labourerien-douar, ne chomo ket 10% a-benn ugent vloaz ma pad an traoù mod-mañ. Setu, forzh pessort chañchamant, forzh pessort kemm ewid ar beisanted, ne teuy nemed en ur stourm DORN-HA-DORN gant al labourerien all. Red eo d'ar beisanted gouzoud n'int ket kén ewid en em zifenn o hunan, etre peisanted, hag e rankont en em unaniñ gant ar re all a zo gwasket gant ar memes galloud-kreis ha kapitalour. N'eus ket med mod-se e c'halla ar re wasket hiziw boud trec'h a-benn arc'hoazh ! Ha se zo kaos ma laromp lâr al labour-douar e Breizh zo afer pobl Vreizh, en e bezh, hag afer an U.D.B. iwe !

LAEZH, KIG, VIOÙ, LEGUMAJ E-LEIZH...

Ewid pezh a sell ar produioù, e vez kavet tsifroù a-walc'h da fougeal poues labour-douar Breizh er Frañs hag en Europ ha lañs al labour-douar en ekonomiezh ken gwan ar vro.

Er renk kentañ ewid ar **Breizh** ewid ar moc'h (war-dro 40%), tost a-walc'h d'ar **Beljik** ha d'an **Holland** ; er renk kentañ iwe ewid al laezh (war-dro 20%hag an hanter muioc'h ewid an

amanenn hag ar bleud laezh), gant ar 6^e plass en Europ ; er renk kentañ bepred ewid ar yer hag ar vioù (ur c'hard deus ar re savet er Frañs), ha 5 milion penn-yez esporzhet beb sizhun heb dale... Memes renk he deus hon bro ewid ar c'haol-fleur (75%), artichoad (66%), patates prim (25%), plant patates, hariko... An eil renk iwe ewid al leueoù hag ar biou-kig...

Produioù labour-douar Breizh a rae arlene tost da 14% deus produksion ar Frañs, war 7% hebkén deus an douaroù. Setu mod-se, al labour-douar e Breizh zo arru nerzhus ha modern, troet da sevel loened (90% deus ar produioù), med goulenn a ra ur bern arc'hant ewid prenañ boued-chatal, temz pe ludu, enerji, oustilhoù, louseier ha beb sort servijoù, had... Ouzhpenn an hanter an arc'hant gonezet gant al labourerien-douar a ha da baeañ ar frejoù-se, hag ur bern dle o deus ar beisanted abalamour da se (4 miliard e departamant 22, kement ha talvoudegezh an oll broduksion arlene).

Setu, e-barzh ar c'hwec'h-korn ema ar Vretoned er penn kentañ, ha 'barzh ar C.E.E. ema **Breizh** tost a-walc'h d'an **Holland** pe d'an **Danmark**, med gwall disingal eo jeu ar Vretoned-se, ha **Breizh** n'he-deus krog ebed war he labour-douar. Deus se avad ne vez ket komzet kement e-barzh ar paperoù ofisiel !

Piw a gomz deus an DISINGALDED etre labourerien-douar, met-ha an Aotroù **Lannehoa**, « pfred glas » Breizh, a skrive newez so n'eus ket med UR C'HARD deus an tiegezhioù kement hag o deus kemeret « treñ an araokaad » ! Dleañ a rafe an tri c'hard all mont da fall prestig mechañs...

Piw a lar perag 'zalc'h ar Vretoned da broduñ laezh, kig ha yer kement-se ? Abalamour ar sort labour-douar a c'houll kalz labour ha nebeud douar... nebeud vakañsoù, memes d'ar sul, ha risikoù bras. Koulskoude, an ed pe ar beterebes, di-zanjerus-

soc'h ha dilabourussoc'h kalz, a gresk er Frañs (pa zigresk al loened), hag ar prisoù zo mil rekouret gant ar C.E.E.

Ya, mont war-raog a ra peisanted Breizh, delc'her dont war-raog, herr ma c'hallont, gant aon mont war-dreñv martese, med dreist-oll dre ma rankont produiñ muioc'h bepred, founnussoc'h bepred, e-barzh tiegezhioù bihan, peogwir ne zihan ket ar misoù da vont war-raog hag ar prisoù da ziskenn (yer, moc'h, laezh...). Tapet eo ar beisanted e-gise « etre ar yeun hag horzh » : heget dont war-raog bepred, da greskiñ, ma ne faot ket dehe ober foet-boutik !

Braw eo reiñ mel ha meulodi da labour-douar Breizh evel a ra ar pennoù bras ; emsavoc'h e vefe dehe espern ur bannac'h deus ar mel-se ewid ar beisanted a zo kondaonet gante da zrastañ o c'horf pe da vont da get.

Rag ewid pezh eo kont al labourerien-douar, fall e ha an traoù, ken ha ken, fall tre, hag abaoe pell.

Da zigentañ, ar beisanted a zalc'h da VONT KUIT, o bugale da vont d'ar c'hêrioù bras, da glask labour. **Breizh** zo bet ewid ar wech hag a zo c'hoazh ur vengleuz tud.

PELL NEBEUTOC'H A LABOURERIEN-DOUAR !

Dre ma talc'h ar beisanted da nebeutaad an heni eo eh a war-raog un tamm o gonidegezh dre vras. Ur skwer : er bloawezh 1978, produksion Vreizh zo kresket deus 10%, an dalvoudegezh anehi deus 8%, da lared eo nebeutoc'h ewid ar geregezh, setu gonidegezh ar beisanted zo digresket deus 2,1%... med peogwir eo disteraet niver ar labourerien-douar deus 2,4%, n'eus tamm kemm ebed, da c'hoùd ! Setu, da vihanñ, penaos e vez jedet ha kontet gant ar spessialisted...

Darn a laro ne oa ket 'voian da zel-
c'her kemend-all a dud war ar maes ;
koulskoude, ment an tiegezhioù e
Breizh zo peusheñvel deus heni ar
C.E.E. (war-dro 16 ha pe 32 dewezh-
arad) hag uhelloc'h ewid heni an
Holland pe an **Alamagn** !

Boud so, a-hend-all, injustisioù
spontus etre ar beisanted, ewid pezh a
sell al labour, ar moneiz, an tier, ar
yec'hed, deskadurezh o bugale ha
toud. Lod a vew e-barzh an dienes, e-
kichen lod all a zo o klask daspugn
douaroù, ha kêrioù a-bezh memes.
An diforc'h etre gonidegezh ar c'hard
paourrañ hag ar c'hard pinwidikañ
deus ar beisanted a zalc'h e-gis-se da
greskiñ.

Gwall diassur eo dreist-oll gonide-
gezh al labourerien-douar : er sistem
liberal a zo o ren, n'eus ket med le-
sennoù ar marc'had (ar goulenn hag
ar c'hennig) a gement a c'hoari.
Nemed-ha ed pe betarabes a rafent
(prizioù stabil hag uhel ewite), ne
c'honzet ket peisanted Vreizh ar pezh
a zo dleet, rag re isel kalz eo prizioù
ar produioù a raont e-barzh ar C.E.E.
Ar frwezh hag al legumachoù, hag a
zepat deus an amzer a ra, o dez
prizioù dister pa vez re deusoute (ur
« pris distrujañ » iselloc'h ewid ar
pezh a goustont). Ar c'hig moc'h zo
dilañset abalamour d'an M.C.M. a
sikour ar broioù pinwidig, kreñv o
moneiz evel **Bro Holland** pe
Alamagn. Ar c'hig bewin, ha surtoud
ar c'hig deñved zo war var da vezañ
dismantret gant ar c'hig estrañjour
gwelloc'h marc'had (**Bro Arjantin** pe
Newez Zeland). Pris al laezh zo dising-
al a-walc'h, ha gwall isel da baeañ ar
frejoù (war-dro 1,00 lur bennag) ; ha
kentañ tro ma c'hall, ar C.E.E. a
glasko dihanañ da sikour ar re a ra
laezh (dre brenañ ar pezh a zo a re)
war zigarez 'goust re ger an dra-se da
Vro-Saos hag all. Setu, a-benn ar fin,
ur rummad pe ur « skeuliad » prizioù
disheñvel a zo e-barzh ar Marc'had
Boutin, hag ar prizioù disterrañ a zo
ewid ar sevel loened (bioù-laezh,
moc'h, yer), ar pezh a ra ar Vretoned
just a-walc'h, hag ar pezh a zo kous-
tussoc'h e Breizh abalamour emamp
di-zro en Europ (frejoù hent-houarn
ewid kass ha degass ar varc'hadou-
rezh). En ur ziharpañ ar re wan hag
ar re vihan e-mod-se, e sikour ar
C.E.E. ar re vras hag ar broioù pinwi-
dikañ. Setu, labourerien-douar Breizh
zo gwall vestroniet, ha deus ur penn

d'egile, deus krec'h (boued-chatal,
oustilhoù, mekanikoù, lousoù...) koulz
ha deus traoñ (pa werzhont o
laezh, o loened pe o vizioù d'ar mar-
c'hadour) : n'int ket mestr na war ar
frejoù, na war ar prizioù, na war o
labour e-barzh fin ar gont !

Petra zo kaos ma n'eo ket politike-
rezh ar gouarnamant ha heni an
Europ ! Abaoe lesennoù 1960 ha 1962
war al labour-douar emamp kont ar
mod-mañ : produiñ boued e-leizh,
marc'had mad ewid an usinoù-boued,
ha gant se, adframmañ an atantoù pe
feurmachoù en ur ziminuiñ ar re
vihan hag en ur zaspugn an douaroù
e-barzh tiegezhioù « modern ». Hag
er mod-se e vo kont adarre, ma ne vo
ket gwashoc'h, gant al lesenn newez

war al labour-douar emamp ar gouarna-
mant hag ar Parlamant o prientiñ.

Diw skwer : ewid pezh a sell ar werzh,
ar Stad ne ray ket kén war-dro ar
prizioù nag ar sikourioù a vo afer
aosadurioù « etremicherel », da lared
eo peisanted, marc'hadourien, trafi-
kerien hag all, ha n'eo ket stard
gouzoud gant piw eh ay ar maout
goude ma vo red d'ar beisanted
nemedkén paeañ un taos newez ewid
ar marc'hadoù-se ; an eil tra eo an
danvez lesenn war an douar-labour :
e-skeud reiñ mel d'ar beisanted yaou-
ank o klask douar da feurmiñ pe de
brenañ e vo gwashaet ar jeu, peogwir
ne vo ket kén M.S.A. (gwaskedenn
sossial) dindan un hanter S.M.I. ha
dreist-oll abalamour ne vo ket moian
da harzañ ken ar beisanted da
zaspugn pe gumulañ douaroù beteg
meur a S.M.I. (30 dewezh-arad e
Penn-ar-Bed).

Tiegezhioù bras, peisanted dindan
dle, boued marc'had mad da vezañ
trañsformet gant ar firmoù bras, setu
lesenn dir ar c'hapitalism sikouret
gant ar gouarnamant. Ar pezh a sinifi
ul labour-douar BRESK (ken buan e
savo ar broioù arab ar yer a brenont
diganeomp bremañ), MESTRONIET
gant paotred an arc'hant ha gant ar
broioù estrañjour a werzh deomp o
soja pe o maniok, hag all...

Daw eo da beisanted Vreizh diwall,
rag n'eo ket di-zanjer bezañ staget
douzh marc'had ar bed-oll e-lec'h e
vez « rannet al labour » etre ar broioù
ha laeret ha kignet ar broioù paour-
rañ. Kàer o do ar Vretoned mont war-
raog ha produiñ, ataw e vo digoustus-
soc'h ar produioù deus tu « kalon »

A-ZIVOUÐ AR PENNAD-STUR

**War ar bajenn 12 e vez kavet ar
pennad-stur. Gant Burew Politikel
an UDB e vez dibabet ha votet dan-
vez hemañ. Ewitañ da vezañ
brezhoneg, ne vez ket pennad-stur
POBL VREIZH disheñvel diouzh heni
he breur LE PEUPLE BRETON,
peogwir ez eo ar memes danvez a
vez votet ewid an diw gelaouenn.
Sañset e vez hon pennad-stur POBL
VREIZH KLT ha gwenedeg a beb eil.
Mes dre m' eo bet diw wech diouzh
renk (niv. 117 HA 118) ar pennad-
stur e gwenedeg, ar wech-mañ ez
eo e KLT.**

AR FALZ

kelaouenn drimisieg an Emsav diasezet gant Yann Sohier,
bodet ennañ skolaerion ha kelennerion Vreizh a-du gant ur
skol vreizheg ha laik gwirion

Lennit Ar Falz ! Komanantit d'Ar Falz !

(40L ewid 4 niv.)

AR FALZ, Str. Kan-Ar-Gwez - 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-20 H ROAZON

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roiñ, 6 gwech ar bloaz
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sort ha keleier
80 pajenn e peb niverenn - Rener : Ronan Huon
komanant : 50 L - Studierien : 35 L
Teñzorer-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST.SERVAN 35400 ST.MALO - CCP 5349-06 PARIS

an Europ, ha dreist-oll en Trede Bed, e-lec'h ne goust ket ker al labourerien, evel a ousoc'h... Nerzh peisanted Vreizh eo o NIVER, o unanidigezh, o bolontez da chom er vro.

AR BEISANTED ETRE AR YENN HAG AN HORZH

400 000 labourer-douar nebeutoc'h e Breizh en ur ober 20 vloaz ! 150 000 nebeutoc'h etre 1968 ha 1975 nemed-kén !

War an 200 000 bennag a chom ema soñj ar gouarnamant lemel etre 100 ha 150 000 ahann d'ugent vloaz amañ : 16 000 labourer-douar kollet beb bloaz...

Kudenn Vreizh zo da zigentañ ur gudenn a labour, ewid ar beisanted iwe ! Beb bloaz e vez war-dro 300 peisant yaouank dre departamant o tont da zalc'her douar, da lared eo dre vras DEG GWECH NEBEUTOC'H eged ar re a ha kuit.

Ped labourer-douar e Breizh a-benn arc'hoazh ? Ase ema an dalc'h. Re wir eo eo bet kountant e-pad pell ar beisanted o weled o ameseien o vont kuit, dre ma c'hoantaent kreskiñ o menaj, adlodennañ douaroù strewet ha modernaad o ziegezh, a vese d'o soñj, re enk, re « mod kozh », re zister. Med arru omp dirag ur choas an dez fenos. Pessort choas ? Pe tregont pe hanter-kant mil julod e-barzh plassoù bras (etre 100 ha 200 dewezh-arad) deus un tu, ha deus an tu all, un niver a beisanted hañval a-walc'h deus an 200 000 a zo bremañ. Krog eo al labourerien-douar da gompren e-barzh ar jeu, ha da fiñwal. C.D.J.A. Penn-ar-Bed, klouar a-walc'h peurlieusañ, a c'houll 500 labourer-douar newez beb bloaz gant ar soñj delc'her a-benn ar bloawezh 2000 war-dro 20 000 tiegezh a 50 d.a.

Pessort tiegezhioù iwe ? Rag war an 200 000 a hiziw ez eus kemm bras etre ar re a vez o labourad hanter-amzer, ouvrierien-peisanted pe tud war an oad (30 000 sañset), ar vewelien ha

dewezhourien (20 000), ar re a vez o sikour o zud, pe o gwas (memes statud, ha war-dro 50 000 deusoute), ha ne vez ket gwall fentus o jeu bepred, hag erfin ar re a vez da vad o telc'her ur feurm ; setu e-gis-se n'eus ket ouzhpenn 100 000 « tieg », ha 'barzh o zouesk adarre e vez kavet a beb sort tiegezhioù... Ema an traou o vont da washaad mechañs, peogwir e ra ar gouarnamant an diferañs etre ul labour-douar stummet da badoud ha da greskiñ (« petrol » **Giscard**, peisanted « tæer » **Mehaignerie**, « difi » **Debatisse** hag all) hag ul labour-douar stummet da verwel, hag a vo sikouret d'ober tamm-ha-tamm (« c'hwennerien an natur » evel a ra ar paperoù ofissiel deusoute...). An diferañs-se, ijinet gant an F.N.S.E.A., zo skrivet e-barzh al lesenn newez.

Pessort labour-douar ? Daoust ha « labourad kalz ha gonid nebeud » eo planedenn ar peisant ? Daoust ha n'eo ket dleet dehañ, evel ar micheur, goull ar 35 eur ha 5 sizhun vakañsoù, pe, da vihannañ, dihanañ da foeltriñ e gorf nos-dez evel a ra breman ? Ur bern tud yaouank zo kontant da zalc'her douar, gant ma vo moian da vevañ evel ar re all, gant ma chomo gante amzer da reflechissañ, da stourm, da vevañ gwelloc'h !

Pessort peisanted 'ta ? Daou standilhon hon eus : ar « fondater » bras

o klask prenañ toud an douaroù, ober toud an traou, a-du gant ar gouarnamant ha gant al liberalism, hag ul labour-douar furroc'h e-lec'h ma c'hallio muioc'h a beisanted chom ha gonid o buhez evel eo dleet. Hemañ, dre chañs, eo choas un darn vras deus peisanted hon bro. O sikour a ra an U.D.B. da vad ewid STABILAAD NIVER AR BEISANTED, kuit da zispenn ar plassoù talvoudus ha da skoñ muioc'h a dud dilabour. O sikour a ra iwe pa vezont o stourm a-eneb d'ur c'humul pe d'ur skandal evel afer **Herry, Legrand** hag all.

Al labour-douar n'eo ket kén afer ar beisanted o hunan. Ezomm hon eus deus ul labour-douar fonnus ewid reiñ labour d'an usinoù-laezh, boued-chatal, d'an tier-boss, d'al lazherien yer, d'ar friturioù a implij etre toud tost da 50 000 den e Breizh, hag a c'hallio goprañ kemend-all martese pa vo moian da drañsformiñ an oll bro-duioù war ar plass. A-hend-all, e rank al labour-douar chom bew e-barzh takajoù bras deus ar vro, evel kreiz Breizh, betegoud e varwefent raktal !

Abalamour d'an traoù-se toud, e laromp lâz amzer da zont al labour-douar e Breizh zo afer ar beisanted, eveljust, med kenkoulz all afer labourerien ar bewañs, ha re an transportchoù, ar porzhoù, ar servijoù publik, afer pobl Vreizh, m'ho peus c'hoant ! Ar beisanted o hunan n'int ket ewid ur gouarnamant ken gwenn, n'int ket ewid harzañ an debr etre ar re vras hag ar re vihan ! Nann, amzer da zont al labour-douar e Breizh a zo afer pobl Vreizh, hag afer hon stourm.

Se zo kaos e rank an tu kleiz (an U.D.B. e-barzh ar penn kentañ) ken-nigañ un HENT NEWEZ, evel m'hon-eus laret, ha displegañ pegen red, pegen nessesser eo d'al labourerien tapañ krog en aferioù ha dont da vezañ mestr war an ekonomiezh war-boues torriñ lesennoù dir ar firmoù a vergn paper diwar-goust ar beisanted

F. Favereau ha komision labour-douar an U.D.B.

(da heuliañ)

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

UDB

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran moned e-barzh Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar)

19

Sin :

Da gass en-dro
(troc'het pe adskrivet) da

UDB B.P. 304 - 29273 BREST-CEDEX

ADLODENNAÑ PE DILODENNAÑ

ase ema an dalc'h !

7

Che ! a lavaroc'h, pegen braw eo toud an traou-se war ar paper ! Med, daoust ha dalc'het e vo kont deus kement-se pa zeuio an tourterien d'ober o reus ? Ase ema an dalc'h ! Ewid tizhoud ar pal ez eo red d'ar mentour delc'her ur gont pizh tre deus oll studioù ar spessialisted. Setu perag ez eo daw dezañ labourad gant ar re-mañ adaleg penn kentañ o enklaskoù. Rankoud a ra neuse ober ur ragtress-adlodennañ a-zaore : leset e vez gantañ en o sav ar c'hleuzioù mad, ar c'hoajoù, hag an heñchoù kozh a zo da viroud ; n'eus abeg ebed kén ewid eeunaad kement gwazh ha richer. Med n'eo ket trawalc'h kemm mennosioù ar mentour ha re ar mererezh-boutin. Red eo iwe chañch mod da voasamañchoù labourerien zo. Meur a heni, ha dreistoll ar re a glask ataw lakaad o douaroù hag o loened da broduiñ muioc'h-muiñ, n'eo ar c'hleuzioù ewito nemed skoilhoù d'ar randamant hag ur c'holl-amzer ewid al labour. E-barzh parkeier re vihan e vez kollet amzer, sur. Med daoust hag-eñv ez eo daw kaoud plaennoù a dregont pe daou-ugent dewezh-arad heb garzh ebed ewid galloud implijoud ar mekanikoù. Herwez ur studio-denn gwraet gant Skol-Uhel Labour-Douar **Roazon**, ned a ket al labour war fonnussaad kalz kén e-barzh un dachenn kerkent ha ma vez eizh pe zeg dewezh-arad a vent gant homañ. Ne dalv ket ar boan neuse ober lodennoù brassoc'h. Chom a ra un tamm braw a labour ewid distrouezhañ ar c'hleuzioù memestra. Med kavet e vez mekanikoù fonnus tre ewid se. Bez' e c'hell ur strollad peisanted, pe ur c'hevredad ben-nag, prenañ unan ewid kempenn ar girzhier, heb re a boan hag a zispign.

Gweled a raer eta ez eus tu, gant assant ar c'husul-adlodennañ hag ar peb brassañ deus ar beisanted, da sevel ur ragtress-adlodennañ, en ur zerc'hel kont deus alioù fur an ekolojisted koulz ha deus ezommoù al labourerien-douar. Bez e c'heller, e-gise, digoriñ heñchoù solud, ledan awalc'h ewid an trakteurioù, heb diskar kement gwezenn a vord anezo, ha miroud zokén un nebeud heñchoù don ewid ar bourmenerien. Gwraet e vez lodennoù a vent vad ewid al labour-douar, da lavared eo wardro seizh pe eizh dewezh-arad er parkeier, ha pewar pe bemp er prajoù, en ur laosker anezo kloset gant kleuzioù ha girzhier. Skarzhet ha netaet e vez ar gwazhioù hag ar richerioù, heb troc'hañ kement korn a zo dezo, hag heb pilad kement gwezenn a zo war ar ribl. Gant lesenn mis Gouere 1975 ez eo bet difennet groñs douzh ar berc'henned na daolfent ar gwez d'an traoñ epad an adlodennañ, 'med ha roet e vefe bet an aotre dezo gant ar c'husul-adlodennañ. Un dra vad eo, med n'eo ket awalc'h, rag, pa vez achu an adlodennañ, e c'hell adarre peb heni ober ar pezh a gar. Arabad neuse ehanañ da zisklêriañ d'an dud, epad an daou pe dri bloaz ma pad an traoù, pegen talvoudus eo delc'her kleuzioù ha girzhier.

An dra-mañ n'eo ket ken anad d'an dud ha ma kreder a-wechoù. Arabad lavared n'eo nemed teknokrated ar mererezh-boutin a gement a fell dezo taoler ar c'hleuzioù d'an traoñ. En **Ouest-France** ar 24-4-1975, ha nebeud a amzer warlerc'h e-barzh kelaouenn sindikad labourerien-douar ur c'horn-bro eus Breizh, e oa tu da lenn kement-mañ : « Ema ar beisanted o klemm peogwir int bet lakaet da zalc'her en o sav un dregantad re vras a gleuzioù, war o meno, da lavared eo un hanter hebkén ».

Ya' vad, a soñjo lod all neuse : goude ma c'heller ober an adlodennañ heb freusañ kement tra a zo, ez eo hemañ un dra fall meurbed memestra. Sklaer eo ar pal anezañ : kass ar beisanted vihan kuit deus o douaroù, ewid gwellaad stad ar re vras ; bez' ez eo un dra iijnet ewid servijañ ar c'hapitalism, hag ez eo red d'ar gwir sosialisted mont a-eneb dezañ gant o oll nerzh, dorn-ha-dorn gant kement kusul savet ewid difenn ar re bet adlodennet o douaroù... Goustad ! Pa vez klewet hanw deus an adlodennañ, e vez gwelloc'h sellad a-dost, araog sailhañ ha galoupad d'an daoulamm ruz ewid lakaad harz dezañ diouzhtu. Eveljust ez eo red ansav ez eus bet gwraet traoù divalaw ha difesson e meur a abadenn-adlodennañ, hag e vo gwraet c'hoazh martese, maleürusamant, rag bez' ez eus tud hag a zo o klask tennañ o mad diouz peb tra ha pa vefe diwar goust ar re all. Koulskoude n'eo ket peur-c'hlan kennebeud an oll re a zo a-eneb d'an adlodennañ. Mad eo gouzoud e vez kavet e-touesk ar re-mañ tud evel ar berc'henned vras, ar varc'hadourien ha paotred ar c'hig-loen, aon dezo na vefe diaessoc'h

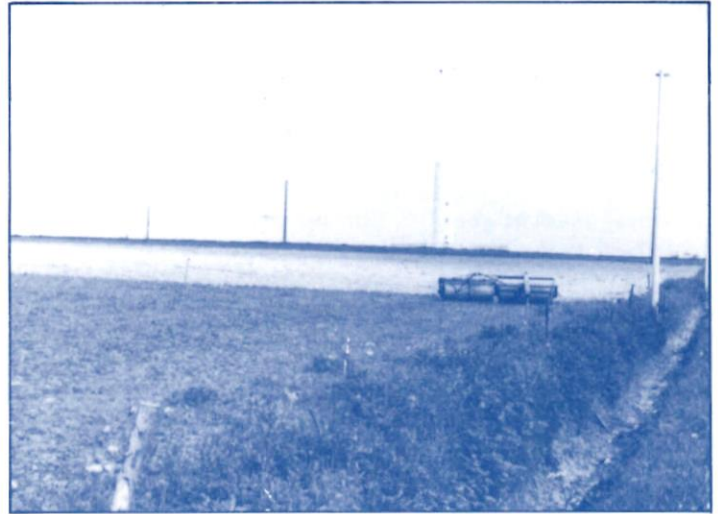
FEST-NOS

e Plouigno, damdost da Ventroutles, d'ar 5 a vis Genver 1980, aaset gant ar gela-louenn Wanig ha Wenig.

Gant kanerien ha sonerien eus ar vro : Guillou ha Le Mer, Le Hir, Erwan Berthou, Le Roux ha Dilasser, Crepillon.

Pa vez miret gwez, ez eo red lesel kleuzioù penn-da-benn, e lec'h ur wezenn amañ hag ahont...

Gwez mod newez goude an adlodennañ !

dezo prenañ douaroù bodet eged parkeier bihan strewet ha stlabezet amañ hag ahont ; kavet e vez en o zouesk iwe tud all, c'hoant dezo delc'her o lodennoù en o flass, ewid gwerzhañ anezo ker da sevel tiez, daoust ma vefe gwall ziaeset al labourerien-douar gant an dra-se. Med neuse : daoust hag e vez lakaet, gant an adlodennañ, ar beisanted vihan, ar re etre zokén, da vont kuit a-ziwar ar maes, ewid ober plass d'ar re vras ? Buannoc'h e vez chañchet mod d'al labour-douar gantañ, gwir eo. Abretoc'h e vez torret an douaroù leton kozh da skwer, muioc'h e vez hadet a » ray-gass » ha traoù sort-se, d'ober peuriñ a dammoù bihan pe da droc'hañ, kass d'ar gêr hag ensilañ. Goude an adlodennañ e vez gounezet iwe muioc'h a eost hag a vais. Savet e vez bandennadoù saout niverussoc'h, ha brassoc'h kreier moc'h a vez gwraet. Kreskiñ 'ra ar mekanikoù bras pa vez bet bodet an douaroù ha gwellaet an heñchoù. Ahanta ! Eno ema an dalc'h, a soñjo lod neuse : diskouez mad a ra kement-se e teu al labourer-douar da vezañ muioc'h-mui ur sklav d'an araokaad, abalamour d'ar mekanikoù bras ha koustus-se, a vez o labourad sul-ouel-pemdez, abalamour d'ar magerezhioù (kreisennoù-magañ) a-vras ma vez lakaet gante al labouradegoù-boued hag ar varc'hadourien loened da rastellañ arc'hant bras, hag abalamour d'an dle ponner a ranker resteuler d'ar c'h/Crédit Agricole... Arabad kemmesk an oll draoù koulskoude, da lavared eo ar pezh a zo splann dre wall an adlodennañ hag ar pezh a zo dre heni ar sistem ekonomikel direizh a-vremañ. E-barzh ar studiaden savet gant glaskerien zo eus Skol-Uhel Labour-Douar Roazon diwarbenn korn-bro ribloù ar Skorv er Morbihan, eo bet lakaet war wel n'eo ket bet fall peb tra e-barzh an adlodennañ er c'hornad-se. Ar c'hontrel an heni eo zokén : 'vel hon eus gwelet dija, bez' e vez, goude c'hwec'h pe seizh vloaz, ur c'hemm anad etre gounidegezh al labourerien-douar dezo douaroù bet adlodennet

hag heni ar re dezo douaroù n'int ket bet gwraet, da lavared eo wardro 10% ewid ar re gentañ, goude bezañ diskontet an oll frejoù. Souezhussoc'h zo : n'eo ket kass kuit ar beisanted vihan hag ar re grenn deus o labour an heni 'ra an adlodennañ, med ar c'hontrel. Nebeutoc'h a atantoù bras zo bet kavet (gant klaskerien Roazon) e-barzh ar parresioù adlodennet, rag diaessoc'h e vez d'ur perc'henn bras kavoud lodennoù bihan dileset ewid kreskiñ e zomani gante. Pelloc'h e chom iwe ar re gozh da labourad o douaroù goude an adlodennañ, abalamour ma vez aessoc'h dezo ober war o zro, kredabl. Ouzhpenn kement-se, muioc'h a dud yaouank a vez kavet ewid en em ziazezañ war ar maes en ur barres bet adlodennet eged e-barzh unan n'eo ket bet gwraet, rag neuse eh assantont labourad war bemp dewezh-arad ha tri-ugent (32,5 ha), e-lec'h pewart-ugent (40 ha) e mod all. Remerket eo bet erfin

gant paotred Roazon e vez bihannoc'h — well-wazh — an atantoù er parresioù bet adlodennet ewid er re all : ewid doare e c'hell an dud bewañ kenkoulz diwar nebeutoc'h a zouar goude an adlodennañ.

Bremañ neuse, da heul ar glaskerien-se, e c'heller lavared — en eneb d'ar pezh a zo bet displeget alies araog — en deus an adlodennañ sikouret ar beisanted vihan hag ar re etre da badoud pelloc'h ha da chom niverussoc'h war ar maes, epad un nebeud bloawezhoù d'an nebeutañ. Kement-mañ ne dalvez ket kement ha tewel war berzhioù fall an adlodennañ ; ha dreistoll n'eo ket kement-mañ un digarez ewid chom heb stourm kaled, beteg ma vo staliet mad ur sistem ekonomikel ha politikel demokrateloc'h hag eeunoc'h ewid an oll. Setu perag e savan a-grenn a-du gant ur pennad bet moulet pell zo dija (Ebreil 1976) war POBL VREIZH : « **Nann** d'an drafikerien douar, d'ar varc'hadourien mekanikoù, da baotred an arc'hant bras, d'al labour-douar kapitalist, **Nann** d'ar C.R.S-sed war ar maes ! Ha **Ya** d'an adlodennañ, gant ma vo ar beisanted, pe kasimant toud, a-du gant se, gant ma kaset an douaroù ha renket an traoù dre delegeed, ha dre gær ! »

Erwan an Dilodennet

Komanantit da gelaouenn
c'halleg an UDB

Le Peuple Breton (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREŠT-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Boutin : 50 L (1)
Skoaz : 70 L (1)
Estrenvro : 60 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant
dre chekenn-bost (1)
dre vandat-lizher (1)
dre chekenn-vank (1)
CCP RENNES 2365-76

BRUSUN BARA D'AR CHASS...

Kement-se eo ar pezh a vez roet d'ar Vretoned, gwech ha gwech all, gant pennoù bras Paris, ewid roñ brud ha lusk d'o yezh ha d'o c'hultur.

Ema Emgleo Breiz o paoues kass da b/Pobl Vreizh e baperenn sizhunieg « Amañ, Emgleo Breiz ! » Gant ar meneg : « POBL VREIZH : KELOÙ DA IMPLIJ, A GAV DEOMP ! »

Pessort keloù 'ta ? Un nac'hadenn gant re Baris, ur wech ouzhpenn. Hanw e oa bet da greskiñ an abadennoù brezhoneg ker-kent ha ma he defe bet FR3 an disober diouzh TF1 : bez en doa FR3 da skinañ programoù TF1 war an tele goude kreisteiz.

Bloaz so he deus bet FR3 an disober diouzh TF1, hag ar promessaou bras huchet a vouezh uhel e 1978, ha da da vezañ sewenaet e 1980, emae eta dre harz gweled anezo dalc'het ? Emaer dre harz gweled skramm FR3 o strakañ gant an traou brezhoneg ?

N'emaer ket c'hoazh ! Kavet o deus re Baris un digarez all, hag e talc'hint da gavoud digareziou kehid ha ma vo ar ral-loud en e bezh gante. Hag emae, ewid c'hoazh. Ahanta, un digarez zo bet kavet, ha n'eo ket memes un digarez : pennrener FR3 « Breizh-Broioù ar Stêr-Loar » en deus lâret, krenn ha krak, da bennoù bihan (e Paris emae ar re vras). Kusul Kulturel Breizh ne vo ket kresket an abadennoù brezhoneg : re ger e kousfent !

ARABAD ANKOUAAD :

BEZ' E C'HELLOMP
KASS « POBL VREIZH »
D'AR SOUDARDED
EWID NETRA :
skrivañ d'ar gelaouenn

DIWAN

1. Ema Diwan Brest o klask ur sekretour(es) (steno-dactylo) diwezheg — brezhoneg ha gallek — : kass ur c'h/curriculum vitae da : DIWAN, MPT Penn ar C'hreac'h, rue du Professeur Chrétien, 29200 BREST.
2. Ema Diwan klask burewiou (60-80 m²), gant ar bellgomz, e BREST pe tro dro.

Dalv ket ar boan mont pelloc'h gant ar « c'heloù ». Petra an diaoul emae Emgleo Breiz o c'hortos digant ur gouarnamant hag ur Stad kolonisaour ? Ar promessaou, ar gaou, da lavared eo ar garotesenn hag ar bazhadoù, setu ase doare boutin ha normal ur sistem breinet gant ar arc'hant hag ar galloud divusul.

Astenn an dorn, goulenn an alusen : aet omp skuizh gant an dra-se. BEZAÑ AR VISTRI EN HOR BRO, YA. Eveljust n'ema ket ar galloud ganeomp, sed e flier goulenn, ha goulenn ar pezh a zo reizh, ar pezh a zo dleet... Ase emae martese kefridi Emgleo Breiz. Red eo d'hor pobl bezañ kovezet isel, bezañ pladet ha badaouet, a-benn kaoud ezomm eus ur c'hannaderezh ken dister hag Emgleo Breiz hag a-benn kaoud he gwalc'h gantañ. Ha koulskoude pegen pell en araog emae Emgleo Breiz pa seller douzh lakisien evel Goasduff, Crenn, Cressard, Guichard, Berest, Miossec heg ankouaad ar Guermeur, nag ar Becam (bec'h etre an daou-mañ 'm eus aon) ! Paour-kaezh Breizh !

Setu emae Emgleo Breiz o klask ober mez d'ar re-mañ... A-wechoù e vez roet un disterrañ d'ar paour o c'houlenn un tamm kreun, peogwir e oar chom sewen, ha kaoud passiantir e-leizh. Eveljust, n'eo ket aes d'ar mewel lavared « kaoc'h » d'ar mestr, pe e kollo e damm labour. Ni, d'an nebeutañ, merk ruz an emrenerien vreïn war hon kroc'hen, e c'hellomp huchal d'ar pewar awel : « Breizh koloni ! Bewet an emrenerzh ! »

HERVELINA

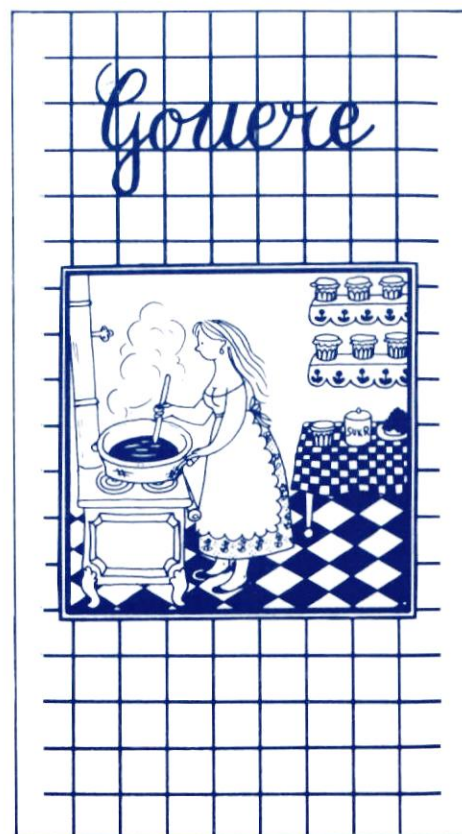
Sten Kidna o tisplegañ
e varzhonegoù newez
e PLARNEL, mis
Gouel-Mikael 1979

Ar potin zo druz
He daouarn zo ruz
Ha skuizh he diwhar
Un tammig bouzar
Gant trous ar ru

Hag Hervelina Germeur
Boemet gant ar vro hud,
A laosk he spered da nijal
Trema Teno, war vord ar Sal,
Flouret d'ar mor pa zeu ar chal.

Deuet eo er maes niv. 2
PLANEDENN
kelaouenn lennegel ollvrezhoneg.
50L. ar c'homanant (4 niverenn).
Kass an arc'hant war CCP :
I. Gourmelon
Goarem-Guellec Bulat-Pestivien
22160 CALLAC
CCP 1588 - 54 P - RENNES

Deiziataer Skol an Emsav
1980 : 20L an tamm

GERMEUR

KERAMILLY HA KOETRIVAS
LANGOLVAS HA KERGOLVY

- « Hastit afo, Havelina
E petra emao'h o soñjal ? »
- « Aters an Itron Becdelièvre,
M' ho klew arre o vourboulal
En ho lavar divalaw
Soñjit 'ta
Me a zegemer hiziw
Les Durand-Lachaux et les Pitard-Labonne
Nag un enor ewidoc'h
Servijoud ouzh taol pitaoded ken bras ! »

KERBERDERI HA ROSNARHO
TALINIS HA KOETKOURZO

Mouist ar gegin
Tomm ar fornigell
Blas ar c'haviar
A ra doñjer dezi
Assiedoù da dorchañ tuchant
Trous disehan ar c'hirri-tan
Nos-deiz en tu 'rall d'ar voger

AR STANGALA HA MINIJO
TREGEVIR HAG AR SILO

Neoazh, penn-ruz-moug an Aotrou Becdelièvre
— Ken ruz hag ar rosbif en e assied —
Zo heñvel ouzh gargoul al Lubrissite,
Hag e zorn, dindan an daol, a glask gouzoud
Mard eo seiz pe nilon
Loer an Intron Pitard-Labonne.

LANNROS HA DRESILDERIN
KERBREDEVA HA PERIN

Ha barr he c'halon gant ar Sewenadur,
Havelina Germeur
A daol he zavañcher gwenn,
A grog en he malisenn,
A red wardu Montparnasse,
Ha re c'houstad, an tren,
A gass Havelina
— Havelina hag a vennas
Anavoud joaiou ar gêr vras
Daved Job Gwegan,
Job Gwegan a laras dezi
« Te 'vo lestris e-barzh hon ti ».

KERIAGUN HA LOKMALO
TALARA HAG AL LIZIO

A gass Havelina
D'ar Vro hud,
Da Deno, war vord ar Sal
Flouret d'ar mor pa zeu ar chal.

Sten Kidna

DEIZIADUR

Yod Kerc'h

1980

niv. 25-26

10 LUR

mezheven									
lun	2	9	16	23	30				
meurzh	3	10	17	24					
mercher	4	11	18	25					
yaou	5	12	19	26					
gwener	6	13	20	27					
sadorn	7	14	21	28					
sul	1	8	15	22	29				

Deiziadur Yod-Kerc'h 1980 :
10L an tamm
Goulen digant POULOU BP 1305
Villejean - 35016 Rennes Cedex

BOTADEG LABOURERIEN VREIZH

POBL VREIZH

Newez so, d'an 12 a vis Kerzu, ez eus bet e Breizh, evel e-barzh ar peurrest eus ar Frañs, ur votadeg hag e oa bet gwraet kalz a vrud en-dro dezi : heni an « dufur », « prud'hommes » e galleg... Talvezoud a ra ar « prud'homme » galleg kement hag « homme preux » : « den a dalvoudegezh, fur, ewezhiezh »...

Beteg an 12 a vis Kerzu, pe beteg ar mare ma krogas ar bruderezh — ha war an ton bras — ewid botadeg an 12 a vis Kerzu, ne vese ket hanw kement-se eus « prudomed »... Pa vo lâret mad zoken, ne oa ket stank an dud a ouie petra 'oant. Bremañ e ouier gwelloc'h ez eus eus ur C'husul Prudomed, hag ez eo hemañ ul les-vern « direol », en he c'harg diskoulmañ ar c'hudennoù ha kompesañ an tabutoù, savet diwar ar vicher, etre « implijourien hag implijidi », da lâred eo etre mistri, patroned diouzh un tu, mawelien, labourerien diouzh an tu all...

Ar gouarnamant eo en doa lakaet en e soñj roiñ brud d'ar votadeg-se, nebeud anavezet beteghenn, pe d'an nebeutañ unan na vese ket gwraet kalz trous diwar he fenn... Red eo gouzoud iwe ne oa ket bet a votadeg sort-se 17 vloaz a oa... Mes, arabad krediñ e oa ar gouarnamant o klask roiñ ur plass dreist d'ar sindikajoù micherourien e-barzh ar c'husulioù prudomed newessaet gant ar votadeg newez bet : iskis awalc'h eo bet emdroadur an traou, pa vo lâret mad. Da gentañ, eo mad addegass da soñj peheni eo bet, ewid ar Frañs en he fezh, niver ar voterien : 63,2% ewid an « implijidi », ha 48% ewid an « implijourien »... Da eil, mad eo delc'her soñj ne oa ket kement-se a-du gant an taol-kempenn d'ober d'ul les-vern heritet deus ar Grennamzer, na strolladoù politikel an tu kleiz, na zoken unan eus ar sindikadoù micherourien anavezet evel bezañ « kempennelour » koulskoude : FO. Arabad ankouaad kennebeud e oa e soñj ar batroned, hag e soñj an tu dehoù a zo e penn an traou, bountañ e-barzh ar c'husulioù, en hanw ar vicherourien sañset, o lakisien dezo, da lâred eo dileuridi sindikadoù brein evel ar CFT gwechall, hanwet ALS bremañ « Alliance pour les Libertés Syndica-

les » !). Amañ eo bet splann ar c'hwitadenn, e Breizh d'an nebeutañ hag ewid delc'her da gomz eus Breizh hebkén, peogwir ema an disoc'hoù ALS evelhenn :

(22) : 1,4% ; (29) : 1,8% ;
(35) : 7,46% ; (44) : 2,36% ;
(56) : 1,17%.

Ma 'z eo uhel awalc'h sifr an ALS e Bro Roazon (7,46%), ez eo abalamour da Citroën Roazon, lec'h m'ema ar CFT kozh oc'h ober he reus abaoe m'eo bet savet an usin-se.

Setu amañ ahendall disoc'hoù ar sindikajoù demokratel, rann ar vicherourien :

CGT	41,3%	36,91%	26,71%	31,32%	32,68%
CFDT	32,8%	35,83%	34,89%	32,96%	38,04%
FO	14,6%	13,57%	19,90%	17,02%	15,12%
CFTC	7,9%	8,58%	7,86%	9,34%	7,27%
Depart.	22	29	35	44	56

Ar pezh a zo bet remerket gant an oll eo ar berzh gwraet gant ar CFDT e Breizh. Ewid ar Frañs a-bezh e ro an disoc'hoù : CGT 42,44%, CFDT 23,1%. E Breizh ema bet kemeret ar plass kentañ gant ar CFDT : 34,9%, ar CGT o tont diouzhtu warlerc'h : 33,8%. O daou ewid Breizh : 68,7%. Mes ewid Frañs a-bezh CGT (42,4%) + CFDT (23,1%) = 65,5%. Sed e tap Breizh 3,2% muioc'h ewid well-wazh ar Frañs. Ar pezh n'eo ket re fall ewid ur vro a vez lâret alies diwar he fenn ez eo chomet warlerc'h, hualet gant an tu dehoù, h.a. Ar pezh 'vez re wir alies, mes ar votadeg-mañ a ziskouez bezañ un dislavar bet, heni meurzh 1978 m'he deus Breizh roet eleizh a vouezhioù d'an tu dehoù adarre...

Ne vern penaos pell ema ar sindikajoù gwirion diouzh bezañ bet flastret, na tost.

Perag berzh mad ar CFDT e Breizh ? Ewiti da vezañ « sirius » hag ewiti da vezañ bet aet pelloc'h a-wechoù eged ar CGT he hunan, gwechoù zo, e chom ar CFDT (gwelloc'h 'vefe komz eus CBDT neuse) ur sindikad bet luskellet pa oa bihan gant hor Mamm Santel an Ilis. Daoust da'r CFDT bezañ chañchet

hanw, rag CFTC e oa araog (hag e chom c'hoazh 8,4% eus ar re-mañ e Breizh), e talc'h an isili anezi, hag a-wechoù ar re e karg, da vezañ katoliked a orin, a stummidigezh, a emzalc'h, paotred ha merc'hed bet alies oberiant tre er JOC/JOCF, da skwer. Da lâred eo ez eus gant ar CFDT ur perzh « kristen araokour » hag a zere mad awalc'h douzh douar santel Breizh...

Mad e vije klask gouzoud an da-rempred a c'heller kaoud etre ar mouezhioù PC-CGT diouzh un tu, hag ar re PS-CFDT diouzh an tu all... Ma 'z eus bet 33,8% o votiñ CGT e Breizh, kemendall o votiñ PC ne vez ket : wardro 15%. Ewid ar mouezhioù CFDT (34,9%), martese awalc'h e klotont gant an dregentad PS ewid Breizh a-bezh... Bez' e c'heller kavoud dispartioù : e korn-bro Rosporden ez eo kreñv meurbed ar PS, ha koulskoude dre eno n'eo ket war ar CFDT ez eo aet ar mouezhioù, mes war ar CGT : « gwan » ha « kuñv » e seblant ar CFDT bezañ dre eno moarvad. E Brest ez eo ar c'hontrel : eno ez eo nerzhus ha kreñv ar gostezenn CFDT, ha gwelet evel ur sindikad araokour, e-kichen ar CGT, a seblant bezañ muioc'h « diasezet ».

Ne vern penaos, petra bennag ma chom ur votadeg sindikalel en diavaes eus unan bolitikel, gant tost da 70% a vouezhioù bet lakaet gant ar Vretoned war an daou greñvañ eus ar sindikajoù micherourien (daoust ma c'hell lod lavared ez int « kempennelour »), e c'heller diskleriñ ez a war-raog stourm labourerien Vreizh, hag e kompren ar re-mañ gwelloc'h-gwellañ e pelec'h ema o interest, ha gant piw e c'hellint bezañ difennet pa savo bec'h etrese hag o fatroned. Ne vern penaos iwe, bet eo bet botadeg ar b « prudomed » ur c'hwitadenn ewid gouarnamant pilpous ha kilstourmer Barre, Giscard hag o re. E-barzh un oabl karget dalc'hmad a goumoul du ez eus ase ul lagadenn-heol.

UDB

